

Flóttafólk og umsækjendur um alþjóðlega vernd með þjónustu Reykjavíkurborgar

Samhæfingarhópur um móttöku flóttafólks - 26. júní 2023

Skilgreiningar og samningar um þjónustu

Umsækjendur um alþjóðlega vernd

Fólk á flóttu kallast umsækjendur um alþjóðlega vernd á meðan það bíður eftir viðurkenningu á stöðu sinni sem flóttafólk. Áður var orðið hælisleitendur notað í lögunum og er oft notað í daglegu tali. Hópurinn fær þjónustu sveitarfélagsins hjá teymi umsækjenda um alþjóðlega vernd (TUAV) á grundvelli samnings um þjónustu við umsækjendur um alþjóðlega vernd.

Flóttafólk

Þegar rætt er um flóttafólk í þjónustu Reykjavíkurborgar er átt við einstaklinga sem hafa fengið stöðu sína sem flóttafólk viðurkennda af stjórnvöldum og þar með fengið alþjóðlega vernd. Eftir að hafa fengið stöðu fá einstaklingar boð um þjónustu á grundvelli samnings um samræmda móttöku flóttafólks (SAMFLÓ). Mörg leita hins vegar sjálf á miðstöðvar velferðarsviðs og fá þjónustu utan samræmdrar móttöku.

Fjórar stöður flóttafólks

Alþjóðleg vernd samþykkt

Einstaklingar sem hafa verið umsækjendur um alþjóðalega vernd, fengið umsókn samþykka og þar með formlega stöðu flóttafólks.

Kvótaflóttafólk

Þegar stjórnvöld bjóða hópi fólks í viðkvæmri stöðu að setjast að á Íslandi er talað um kvótaflóttafólk. Einstaklingar í þeim hópi fá alþjóðlega vernd strax við komuna til Íslands.

Dvalarleyfi á grundvelli fjölskyldusameiningar

Þegar einstaklingar fá dvalarleyfi vegna fjölskyldusameiningar við flóttamann.

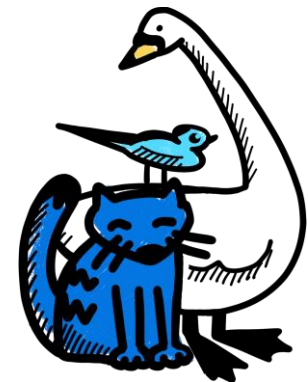
Dvalarleyfi af mannúðarástæðum

Einstaklingar sem hafa fengið synjun um hæli en fengið dvalarleyfi á grundvelli ríkra mannúðarsjónarmiða. Úkraínumenn fengu mannúðarleyfi á grundvelli verndar vegna fjöldaflóttu. 44. gr. lög um útlendinga.

Erlendir ríkisborgarar í sérstökum aðstæðum (ÚSA)

- Erlendir ríkisborgarar sem sækja ekki um alþjóðlega vernd en hafa af einhverjum ástæðum ekki möguleika á að fara úr landi eða framfleyta sér tímabundið á landinu án aðstoðar stjórnvalda.
- Samþykki Vinnumálastofnunar þarf fyrir hvern og einn einstakling um upphæð styrks.
- Þetta geta til dæmis verið einstaklingar í farbanni, veikir ferðamenn og fólk sem hefur fengið synjun um vernd.
- Umfang ÚSA hefur aukist mjög á undanförunum árum - eru nú um 6–10 manns á mánuði.
- Reykjavíkurborg fær ekki greitt fyrir ráðgjöf og umsýslu.

Þjónusta í samræmdri móttöku flóttafólks

- Samningur við ríkið um samræmda móttöku flóttafólks nær til 1500 manns á hverjum tíma.
- Vinnumálastofnun samþykkir hvaða einstaklingar eru skráðir í samræmda móttöku.
- Dæmi um þjónustu teymisins: Félagsleg ráðgjöf, gerð grunnmats og stuðningsáætlunar, sálfræðistuðningur, aðgangur að virkniúrræðum og námskeiðum tengdum uppeldi og íslensku samfélagi, aðstoð við ýmislegt, svo sem húsnæðisleit, að sækja um húsnæðisbætur og húsnæðisstuðning, byggja upp heimili, skrá sig á heilsugæslu, sækja rafræn skilríki, stofna bankareikning og samskipti við aðrar stofnanir.
- Barnafjölskyldur fá aðstoð við að sækja um skóla, tómstunda- og félagsstarf.
- Skimað er fyrir ofbeldi og samstarfi komið á við Barnavernd og Kvennaathvarf ef þörf reynist á.
- Þjónustan getur verið af ýmsu tagi, þar sem ráðgjafi fólks er oft eina tenging þess við samfélagið.
- Mikill munur er á stöðu og þjónustupörf fólks eftir því hvort það hefur fengið þjónustu Vinnumálastofnunar eða Teymis umsækjenda um alþjóðlega vernd (TUAV), þar sem fólk hefur verið í mun meiri virkni.

Þjónusta við umsækjendur um alþjóðlega vernd

- Samningur við ríkið um þjónustu við umsækjendur um alþjóðlega vernd nær til 300 manns á hverjum tíma.
- Þjónusta við hópinn fer fram hjá Teymi umsækjenda um alþjóðavega vernd (TUAV) og er því ekki í teymi um samræmda móttöku flóttafólks.
- Dæmi um þjónustu: Húsnæði, félagsleg ráðgjöf, gerð stuðningsáætlunar, virkniúrræði á borð við hópastarf, verkjanámskeið, vatnslitanámskeið, aðstoð við að skrá börn í skóla, leikskóla og frístund og fleira eftir þörfum.
- Sundkort og líkamsræktarkort.
- Gjöfult samstarf við LHÍ um skapandi tónlistarsmiðjur.
- Umsækjendur eru hvattir til að fara á íslenskunámskeið og nýta einnig virkniúrræði annars staðar, svo sem í bókasöfnum, RKÍ og Hjálparstarfi Kirkjunnar.

Þverfagleg samvinna

Búin hafa verið til þverfagleg teymi milli **Samræmdirar móttöku flóttafólks** (SAMFLÓ) og **teymis umsækjenda um alþjóðlega vernd** (TUAV), í því miði að samræma þjónustu og byggja upp þekkingu.

Teymin eru eftirfarandi:

- Barnateymi
- Ofbeldisteymi
- Fötlunarteymi
- Öldrunarteymi
- Ungmenna og tómstundateymi
- Teymi um hópastarf
- Atvinnumálateymi
- Geðteymi
- Hinsegin teymi

Börn á leik- og grunnskólaaldri

- **Ekki rauntímatölur** - Við skráningu í leik- og grunnskóla á Íslandi er ekki skráð með hvaða hætti börn koma til landsins (s.s. innflytjendur, fólk í leit að alþjóðlegri vernd, flóttafólk).
- **Fjölbreyttir hópar með ólíkar þarfir** - Börn sem koma erlendis frá eru í mjög mismunandi stöðu og hafa afar ólíkan bakgrunn. Sum hafa mikla áfallasögu, önnur hafa aldrei verið í skóla þrátt fyrir að vera jafnvel orðin 13 ára og önnur eru komin lengra í stærðfræði en jafnaldrar hér á landi.

Mikil þjónustupörf

Stækkandi hópur með mjög takmarkaða skólagöngu og menntun

- Þar sem staða barna með rofna skólagöngu og óstöðugleika í lífi sínu er flókin þurfa þau mikinn stuðning til að geta tekið þátt í almennu skólastarfi eftir að þau hafa fengið stöðu flóttafólks.
- Það er mikilvægt í ljósi þeirra aðstæðna að börnum og fjölskyldum þeirra sé tryggður betri undirbúningur og stuðningur til að geta verið þátttakendur í almennu leikskóla-, grunnskóla- og frístundastarfi en á almennt við um börn af erlendum uppruna.

Sérstök skólaþjónusta í Reykjavík

- **Velkomin í hverfið þitt** móttökuáætlun leik- og grunnskóla með aðkomu miðstöðvar og frístundastarfs.
- **Stöðumat fyrir nýkomna** nemendur (Sænska matstækið) tekið í notkun en það metur færni barns á eigin móðurmáli og/eða á því tungumáli sem barnið er sterkast í.
- Ýmis **námskeið** fyrir starfsfólk leik- og grunnskóla og frístundar til þess að stuðla að markvissri íslensku 2 kennslu og fjölmennningarlegum starfs- og kennsluháttum.
- **Stoðdeild Birtu** fyrir börn í leit að alþjóðlegri vernd.
- **Íslenskuver** í öllum borgarhlutum fyrir börn í 5. – 10. bekk sem eru nýflutt til landsins. Hvert íslenskuver getur sinnt 20 börnum á hverjum tíma.
- **Skólaúrræði** fyrir nemendur frá Úkraínu (2022) sem eru búsett í í tímabundnu húsnæði.
- **Gjaldfrjáls frístund** fyrstu þrjá mánuðina sem barn er á Íslandi
- **Fjárveitingar** til leik- og grunnskóla vegna kennslu í íslensku sem öðru tungumáli.

Miðlægur stuðningur og utanumhald

- Á skóla- og frístundasviði starfa **tveir verkefnastjórar fjölmenningar** sem hafa yfirsýn yfir málefni barna með fjölbreyttan tungumála- og menningarbakgrunn.
- Í Miðju máls og læsis starfa **2 kennsluráðgjafar** með sérþekkingu í móttöku, aðlögun og kennslu í íslensku sem öðru máli auk þess sem þeir hafa stýrt og leiðbeint starfsstöðvum varðandi stöðumat fyrir nýkomna nemendur.
- Í Miðju máls og læsis starfa **Brúarsmiðir** í þrem stöðugildum sem tala arabísku og kúrdísku, pólsku, filippseysku og úkraínsku.

**Flóttafólk með þjónustu
velferðarsviðs**

Flóttafólk með þjónustu velferðarsviðs 2013-2024*

5,170

Fjöldi flóttafólks

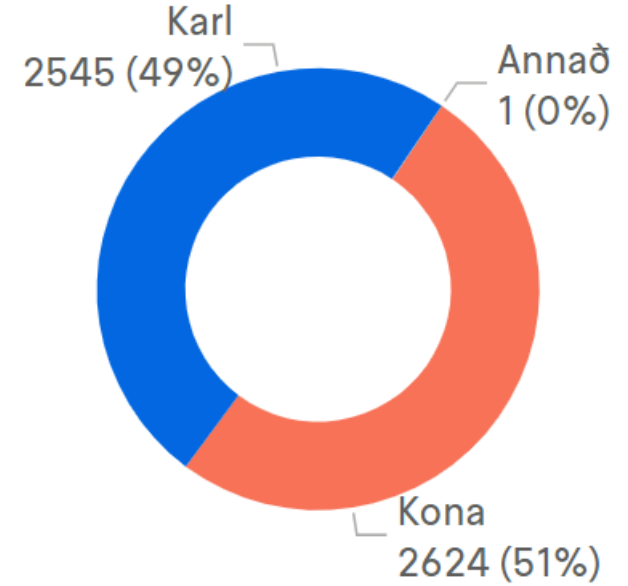
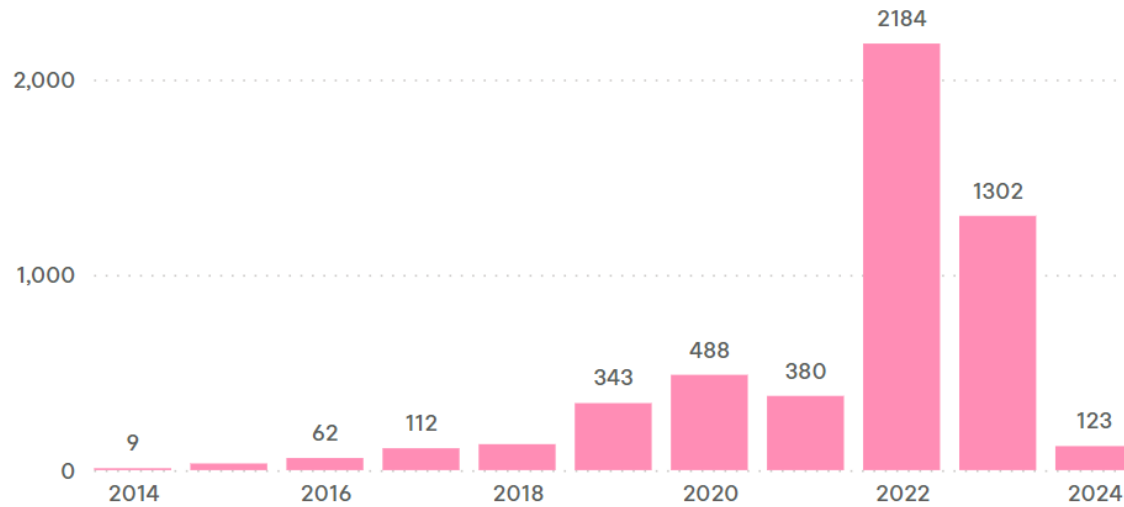
75

Fjöldi ríkisfanga

1,076

Börn yngri en 18 ára

Fjöldi flóttafólks eftir ári

2,779

Virk mál

2,391

Óvirk mál

*Árið miðast við hvenær fólk fékk stöðu og fékk þjónustu velferðarsviðs einhvern tímunn á árabílinu 2013-2024

Flóttafólk með þjónustu velferðarsviðs 2020-2024*

4,477

Fjöldi flóttafólks

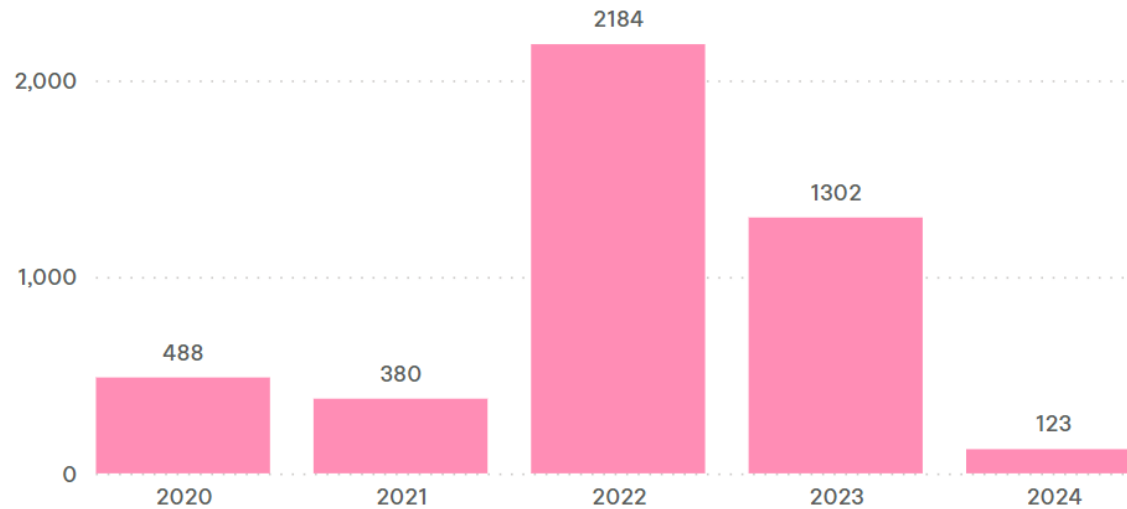
68

Fjöldi ríkisfanga

976

Börn yngri en 18 ára

Fjöldi flóttafólks eftir ári

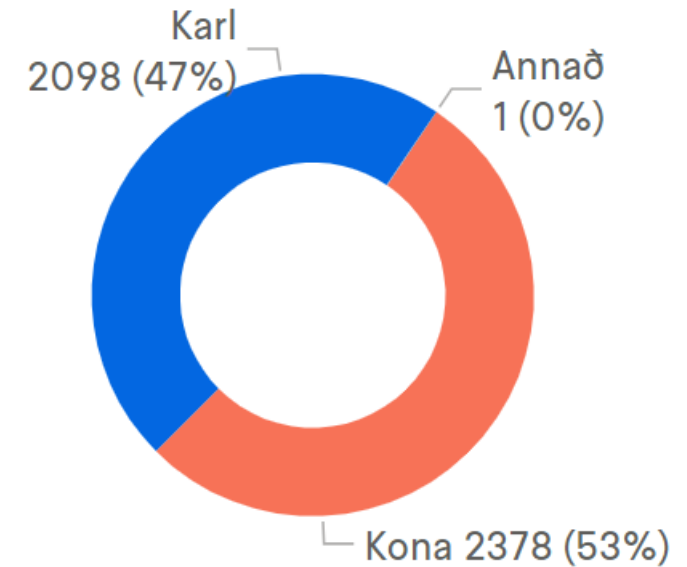

2,493

Virkt mál

1,984

Óvirkt mál

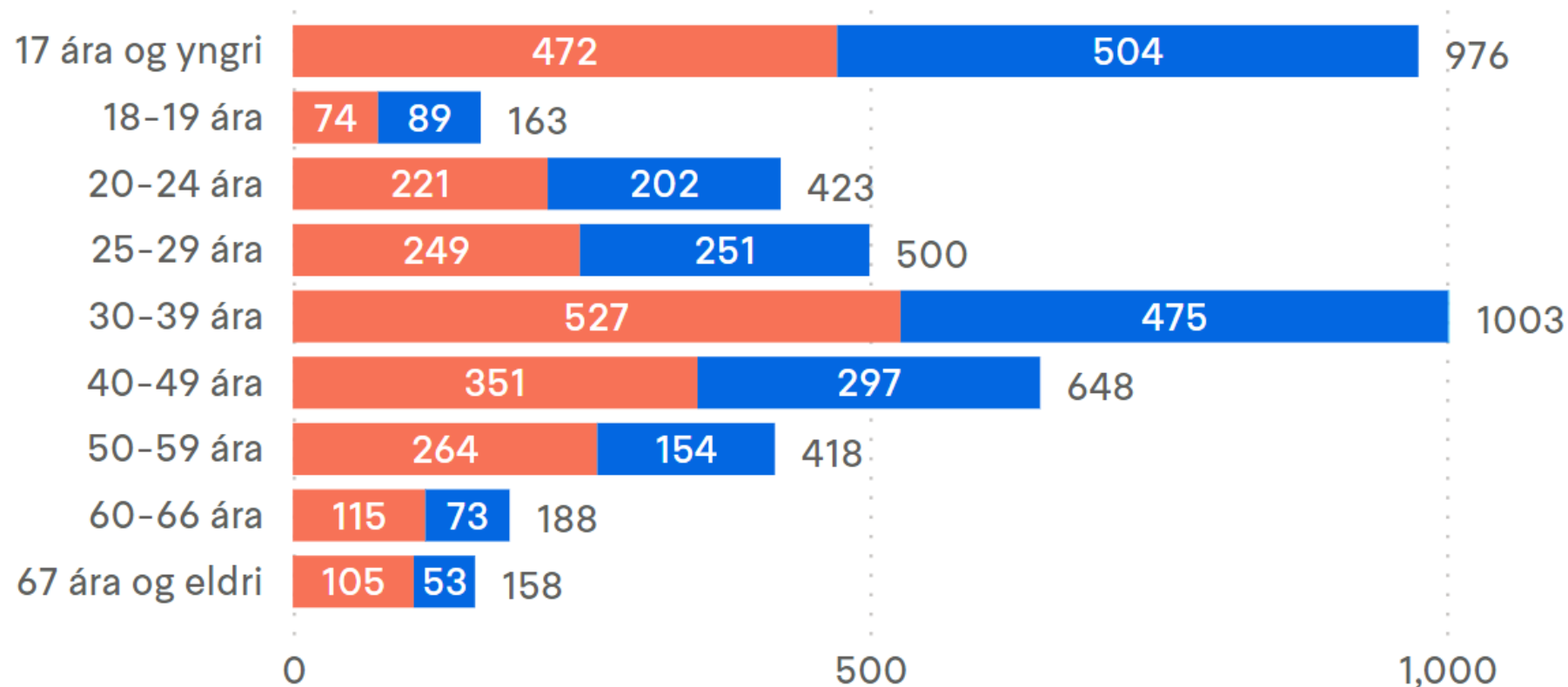

*Árið miðast við hvenær fólk fékk stöðu og fékk þjónustu velferðarsviðs einhvern tímann á árabílinu 2020-2024

Flóttafólk sem fékk stöðu 2020-2024 með þjónustu – eftir kyni og aldri

● Kona ● Karl ● Annað

*Árið miðast við hvenær fólk fékk stöðu og fékk þjónustu velferðarsviðs einhvern tímann á árabilinu 2020-2024

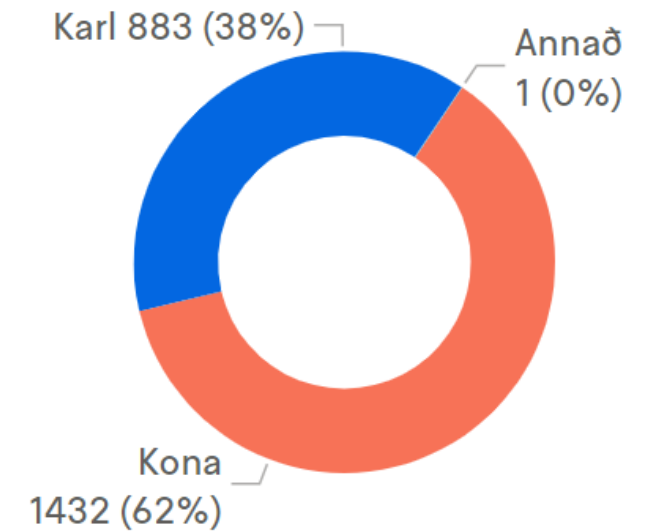
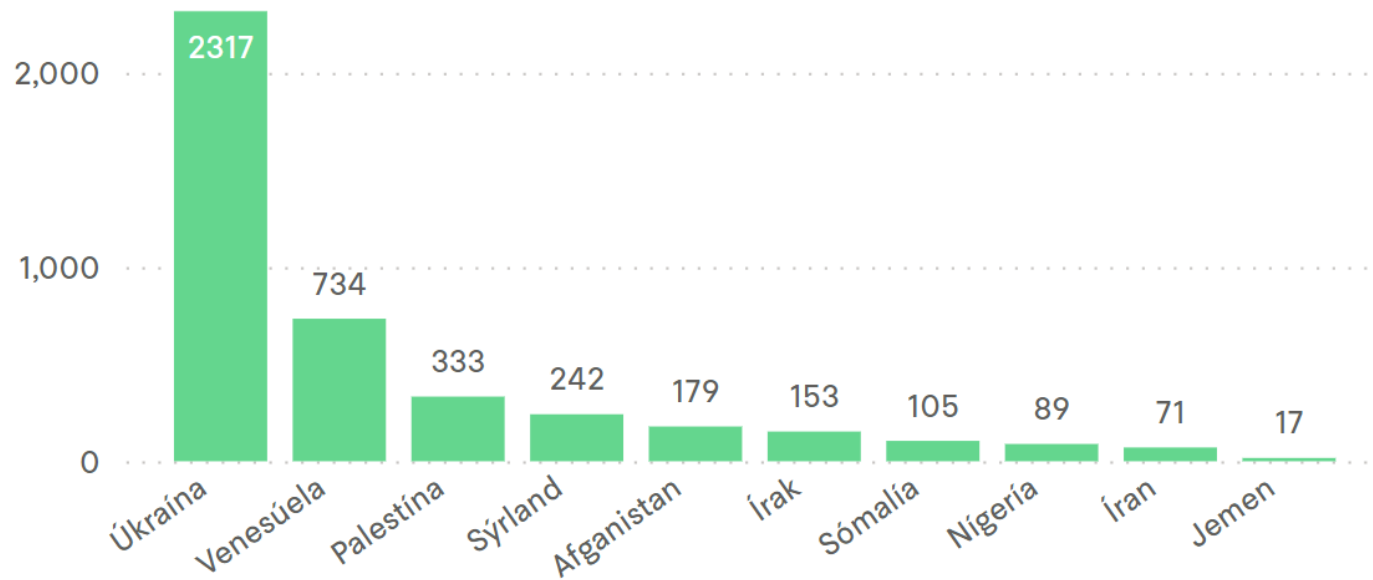

Flóttafólk sem fékk stöðu 2020-2024 með þjónustu

– eftir algengustu ríkisföngum

Flóttafólk frá Úkraínu sem fékk stöðu 2022-2024 með þjónustu eftir kyni

Algengasta ríkisfang

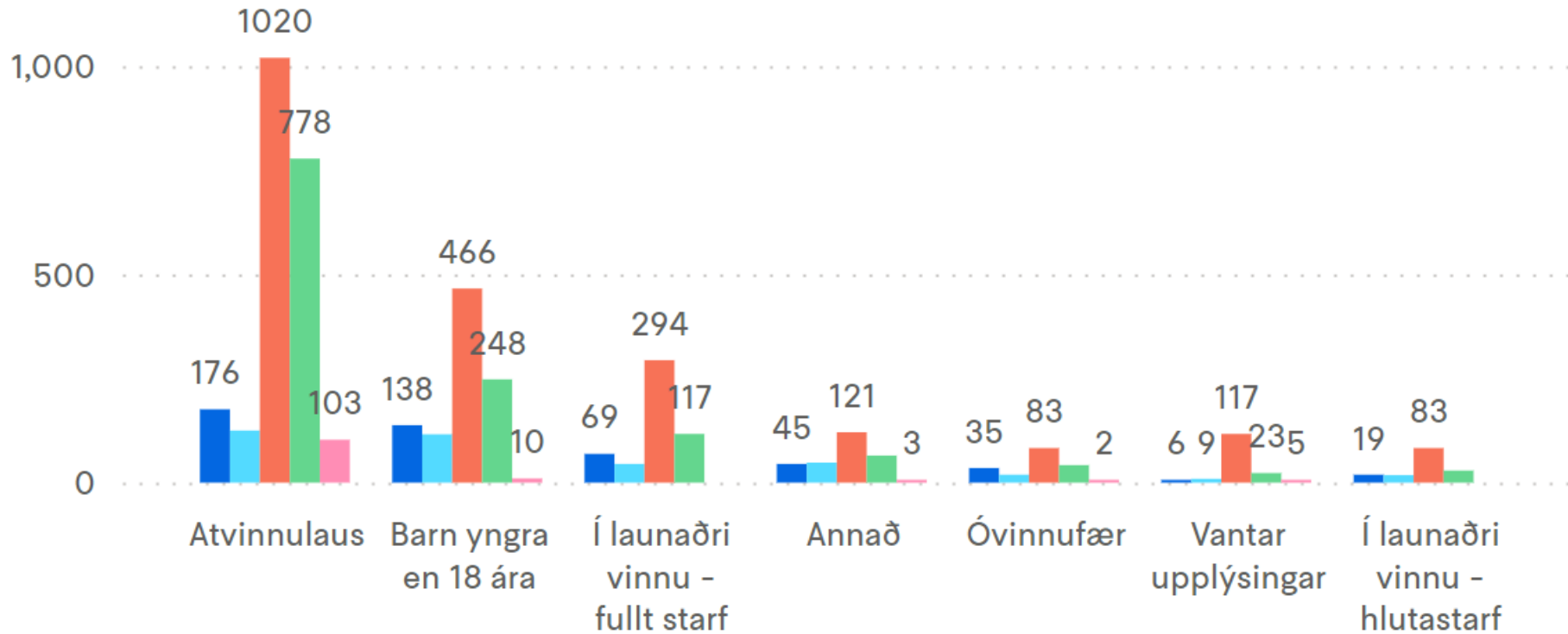

*Árið miðast við hvenær fólk fékk stöðu og fékk þjónustu velferðarsviðs einhvern tímann á árabílinu 2020-2024

Flóttafólk sem fékk stöðu 2020-2024 með þjónustu – eftir atvinnustöðu

● 2020 ● 2021 ● 2022 ● 2023 ● 2024

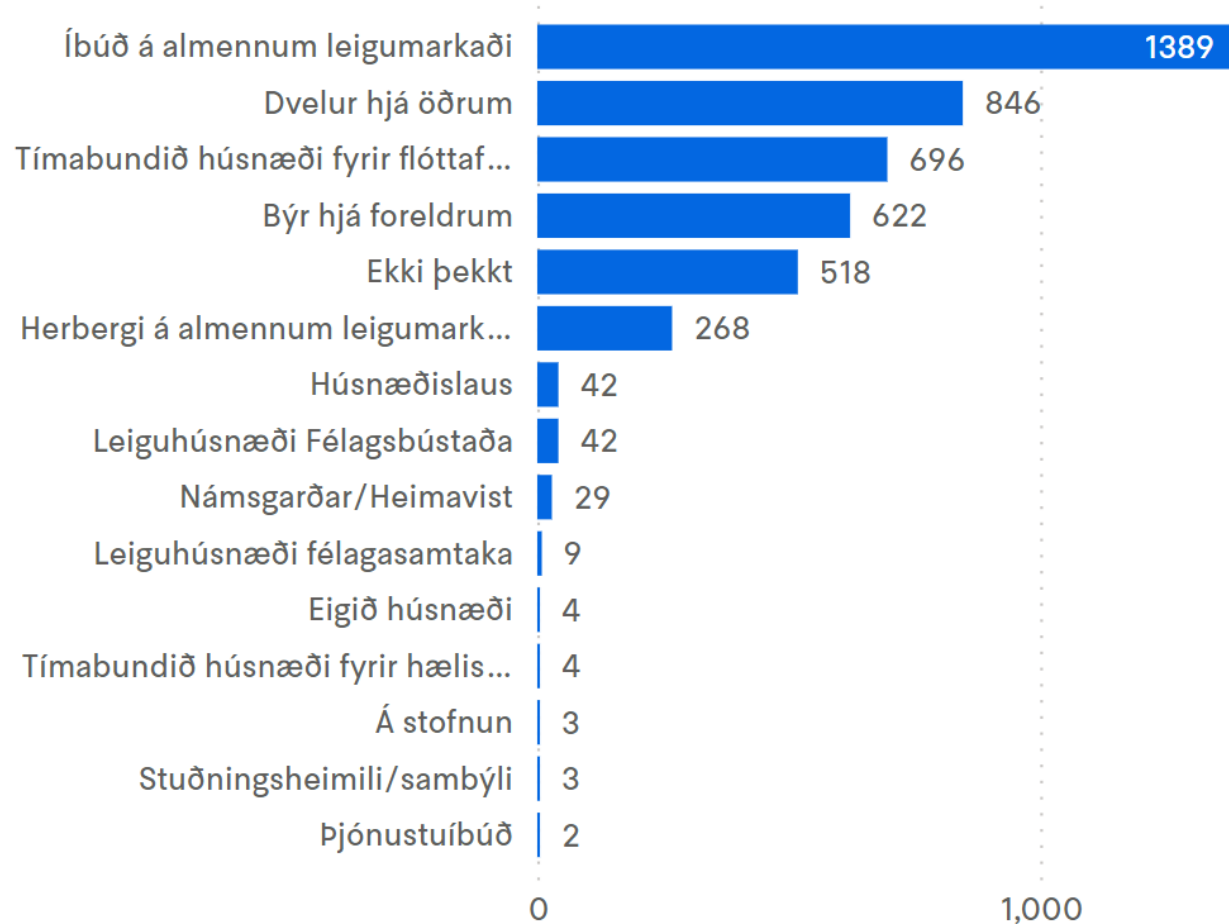
**Annað; þar flokkast þau sem eru ellilífeyrisþegar, öryrkjar, í fæðingarorlofi, með endurhæfingarlífeyri og nemar

*Árið miðast við hvenær fólk fékk stöðu og fékk þjónustu velferðarsviðs einhvern tímann á árabílinu 2020-2024

Flóttafólk sem fékk stöðu 2020-2024 með þjónustu

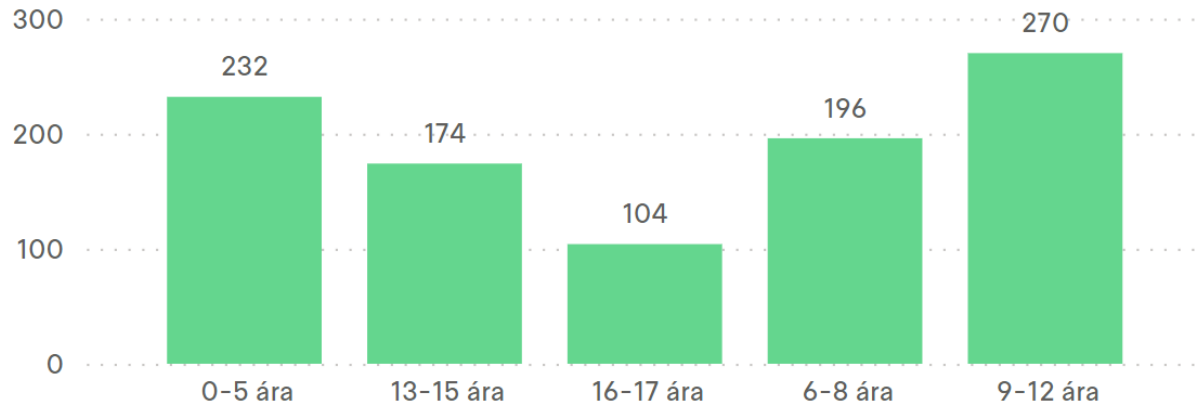
– eftir tegund húsnæðis

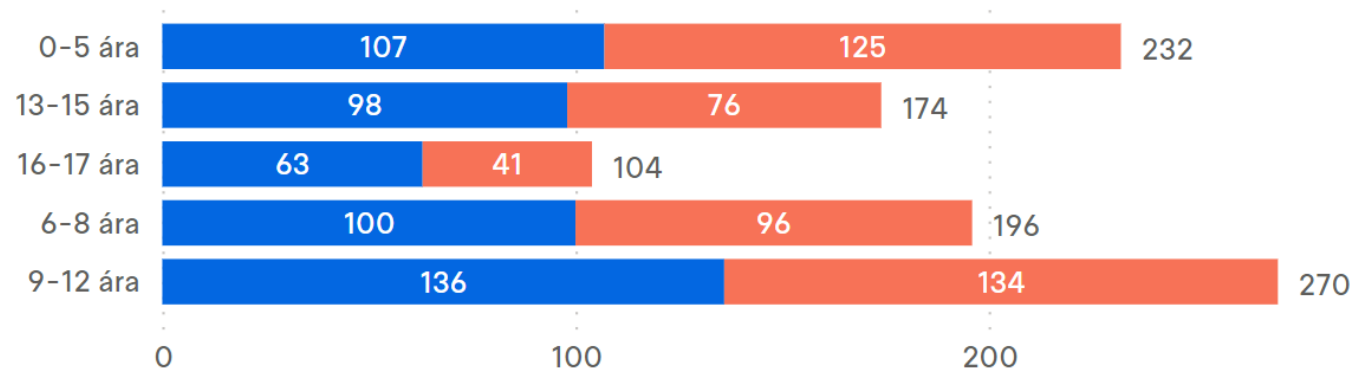
*Árið miðast við hvenær fólk fékk stöðu og fékk þjónustu velferðarsviðs einhvern tímann á árabílinu 2020-2024

Flóttafólk sem sem fékk stöðu 2020-2024 með þjónustu – börn flóttafólks

● Karl ● Kona

***Árið miðast við hvenær fólk fékk stöðu og fékk þjónustu velferðarsviðs einhvern tímann á árabilinu 2020-2024**

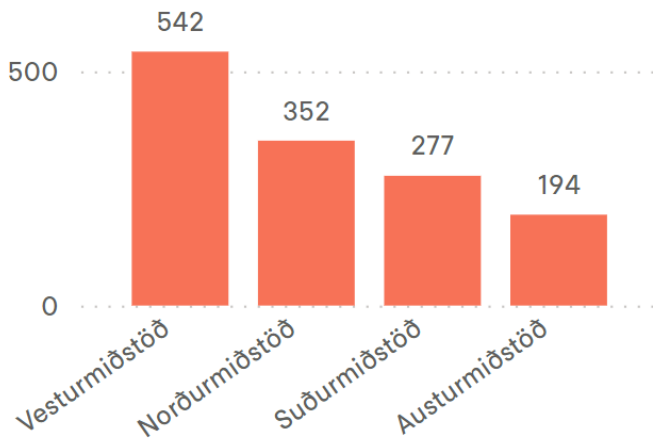
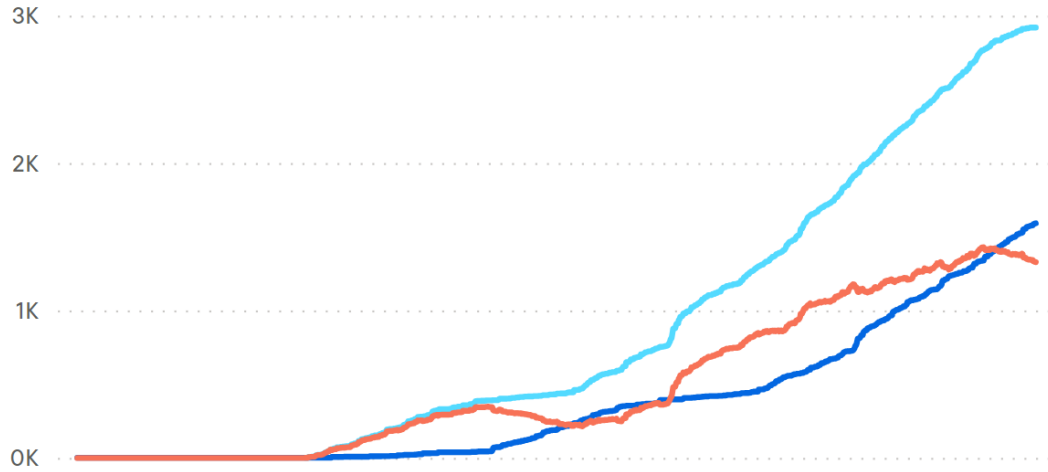

Samræmd móttaka

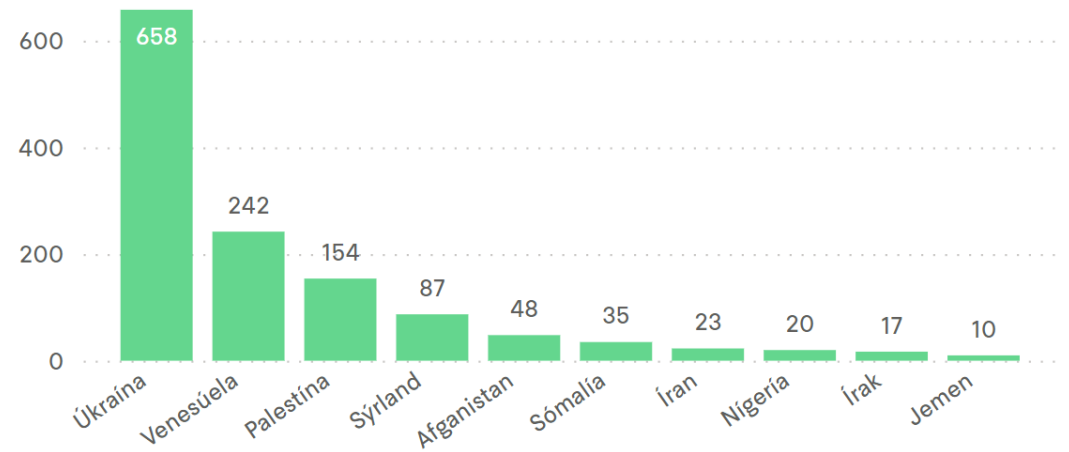
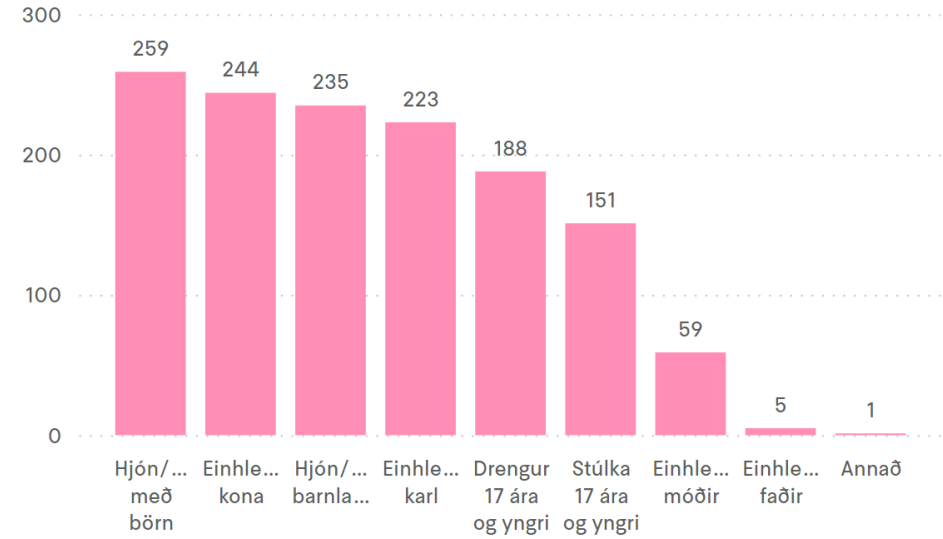

Flóttafólk í samræmdri móttöku – Staðan 10. mar. 2024

Fjöldi hafinn Fjöldi lokið Fjöldi með þjónustu

1365
Fjöldi með þjónustu

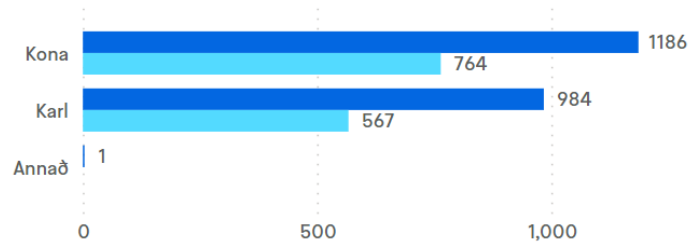

Flóttafólk í samræmdri móttöku samanborið við flóttafólk sem er ekki í samræmdri móttöku

– Staðan 10. mars 2024

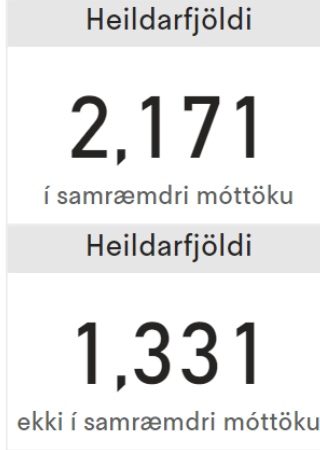
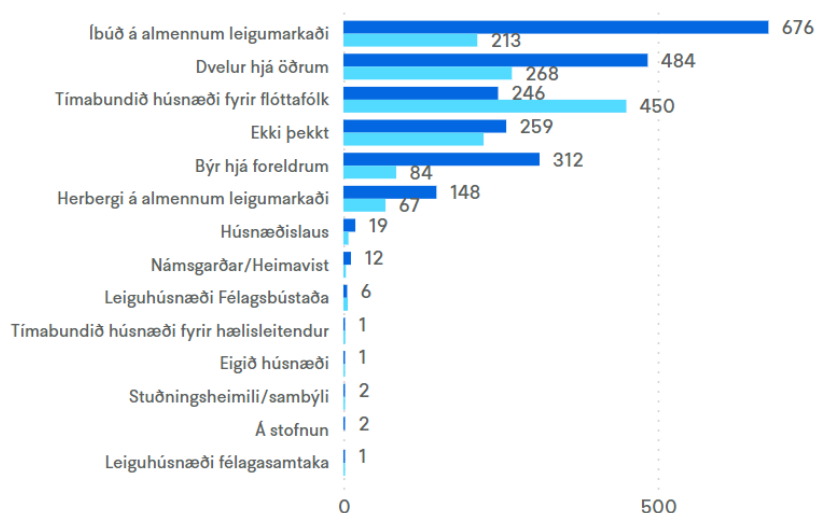
Kyn (samræmd móttaka)

Samræmd móttaka ● Já ● Nei

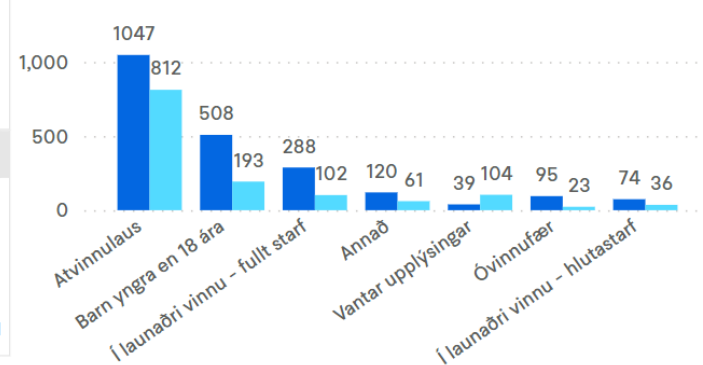
Húsnæði (samræmd móttaka)

Samræmd móttaka ● Já ● Nei

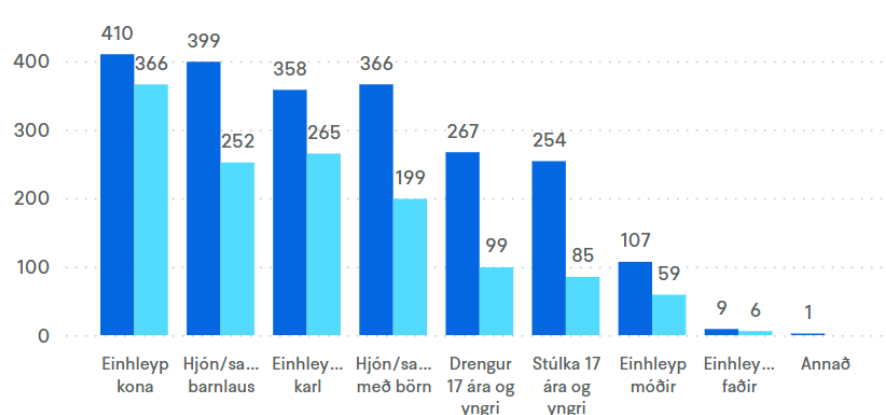
Atvinna (samræmd móttaka)

Samræmd mótt... ● Já ● Nei

Fjölskyldugerð (samræmd móttaka)

Samræmd móttaka ● Já ● Nei

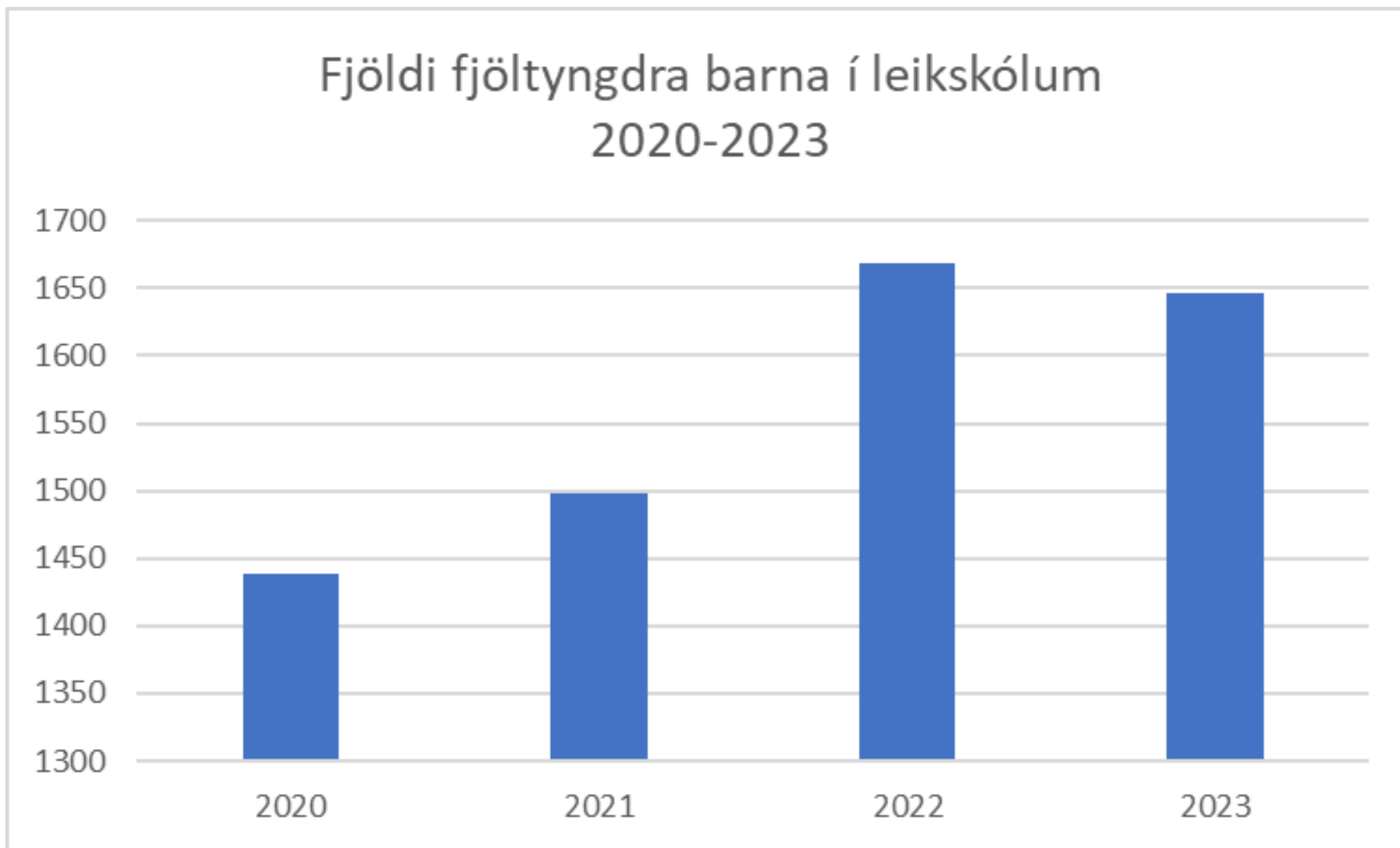
Tölurnar sýna fjölda allra sem hafa verið með og eru með þjónustu samræmdrar móttöku [tvö ár frá því þau hafa fengið stöðu.](#)

**Flóttabörn og börn sem eru
umsækjendur um alþjóðlega vernd
í skóla- og frístundastarfi**

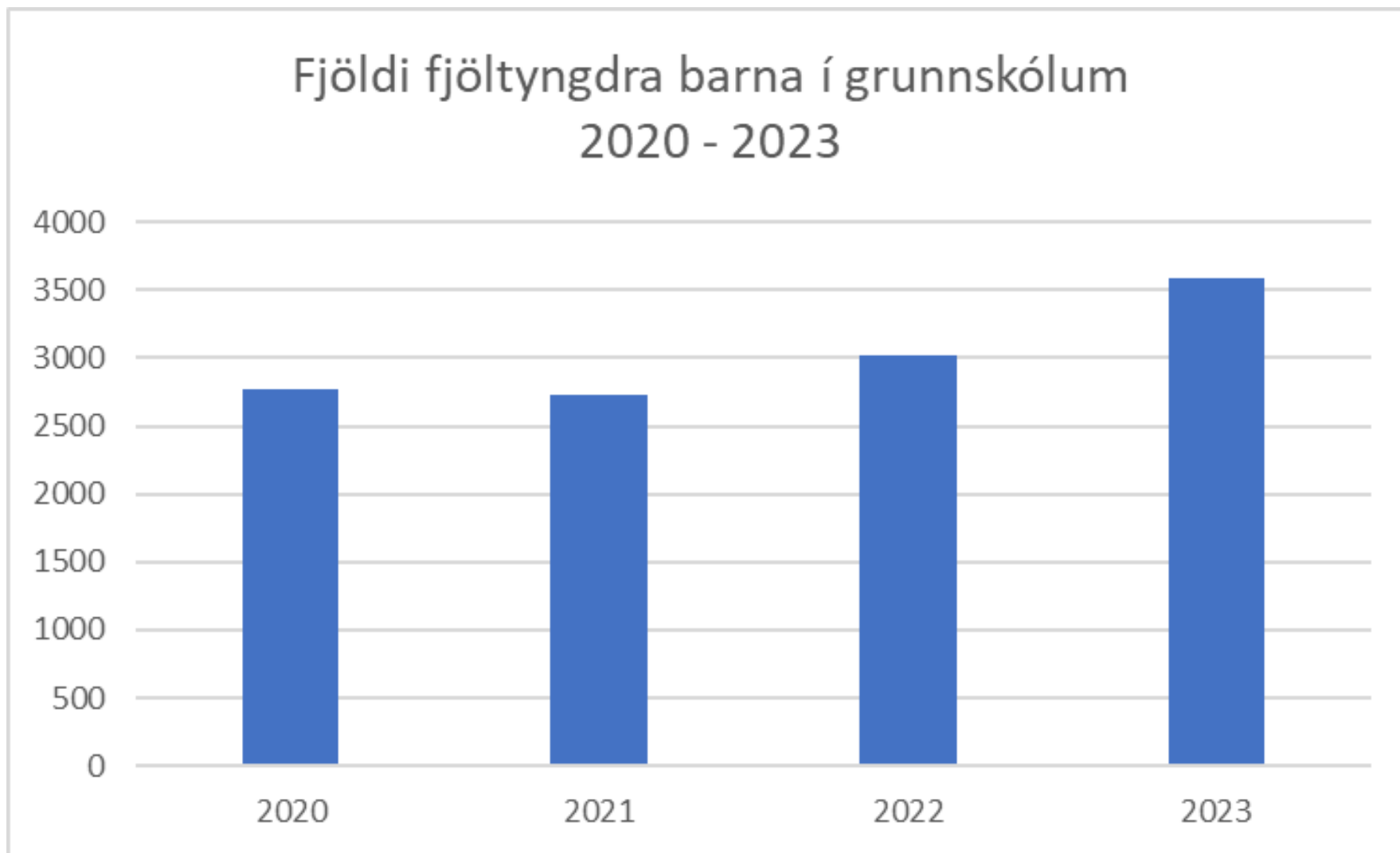

Fjöldi fjöltyngdra barna í leikskólum

Fjöldi fjöltyngdra barna í grunnskólum

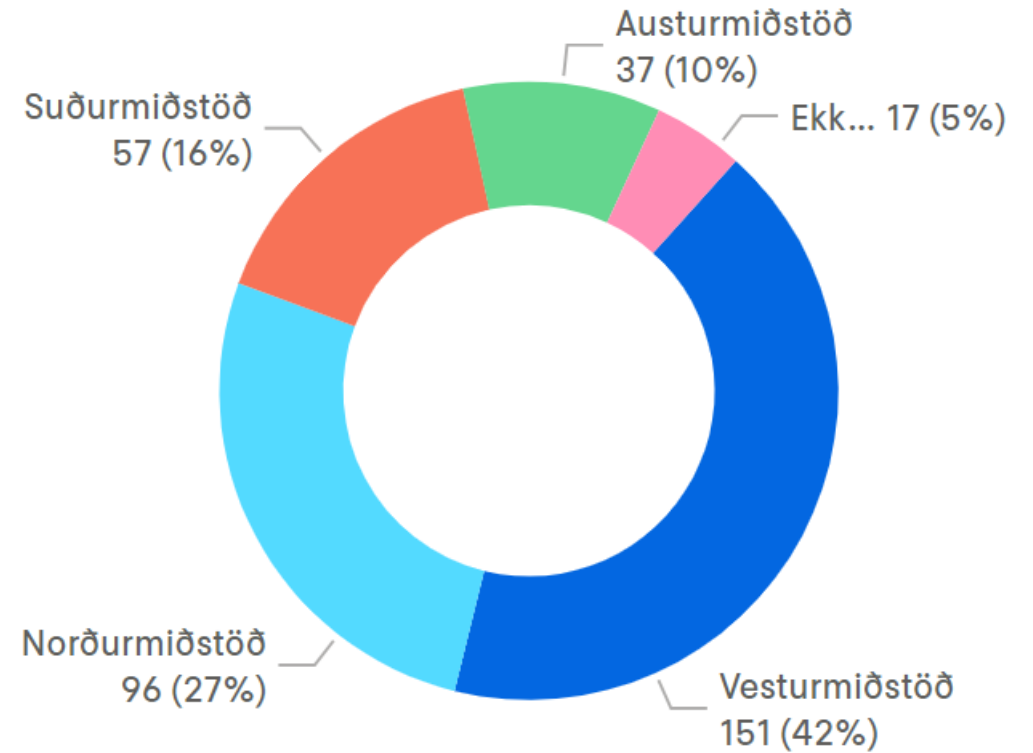
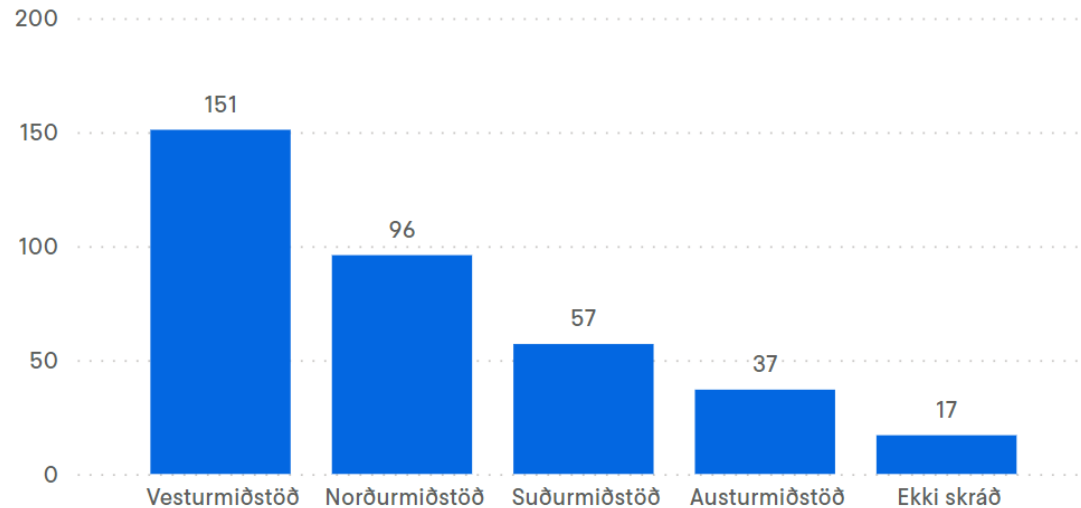

Leikskólabörn sem komu síðustu þrjú skólaár (2020-2023)

358

Fjöldi barna

Fjöldi barna eftir miðstöð

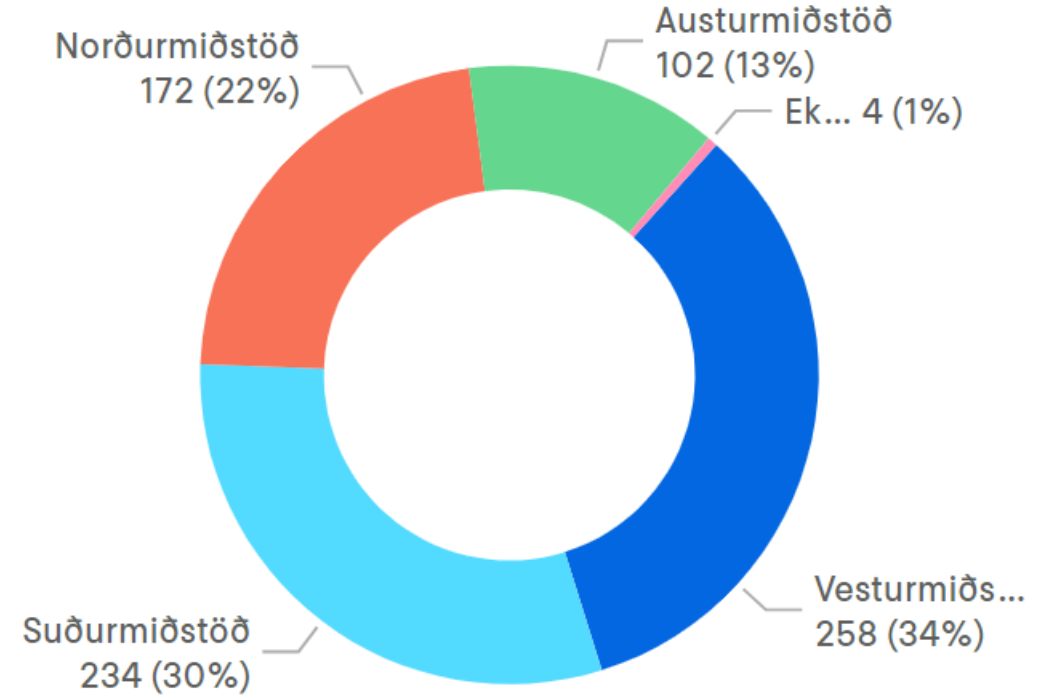
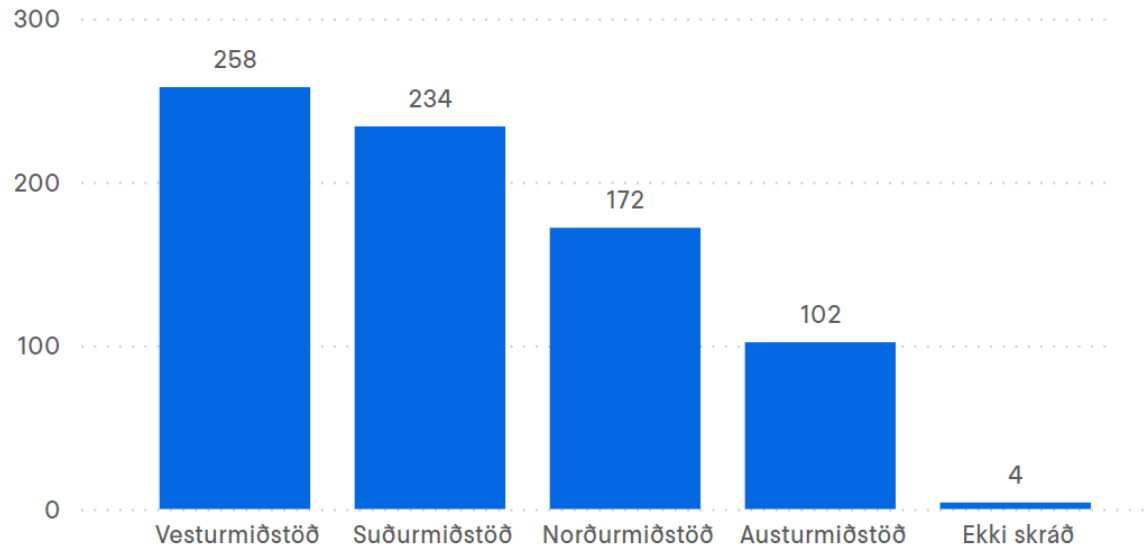

Grunnskólabörn sem komu síðustu tvö skólaár (2021-2023)

770

Fjöldi barna

Fjöldi barna eftir miðstöð

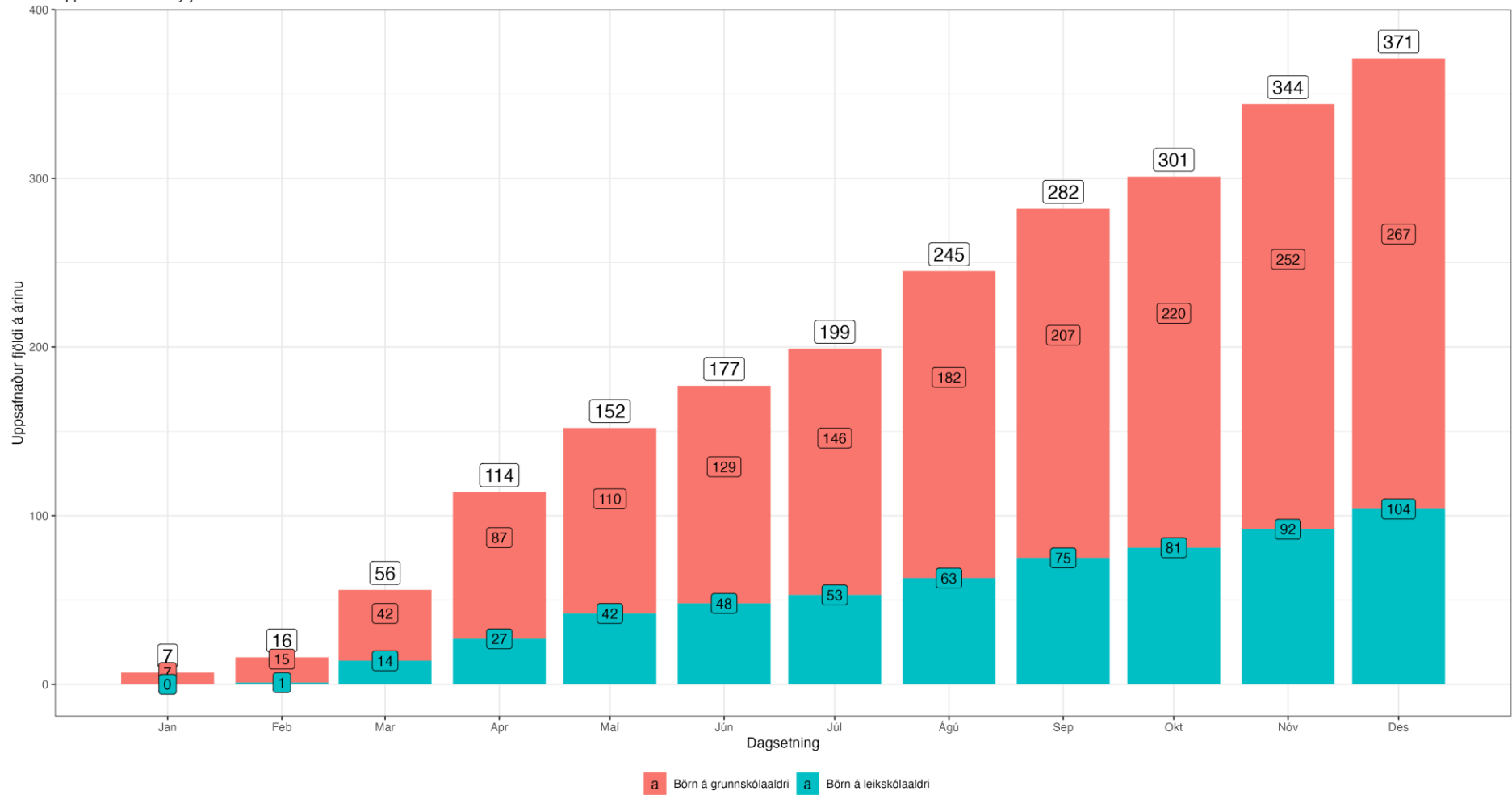

**Sviðsmyndir um börn á leik-
og grunnskólaaldri
sem hafa fengið/fá stöðu flóttafólks**

2022

2022: Uppsafnaður fjöldi barna á leik- og grunnskólaaldri með stöðu flóttafólks í Málaskrá VEL
Uppsafnað frá ársbyrjun 2022

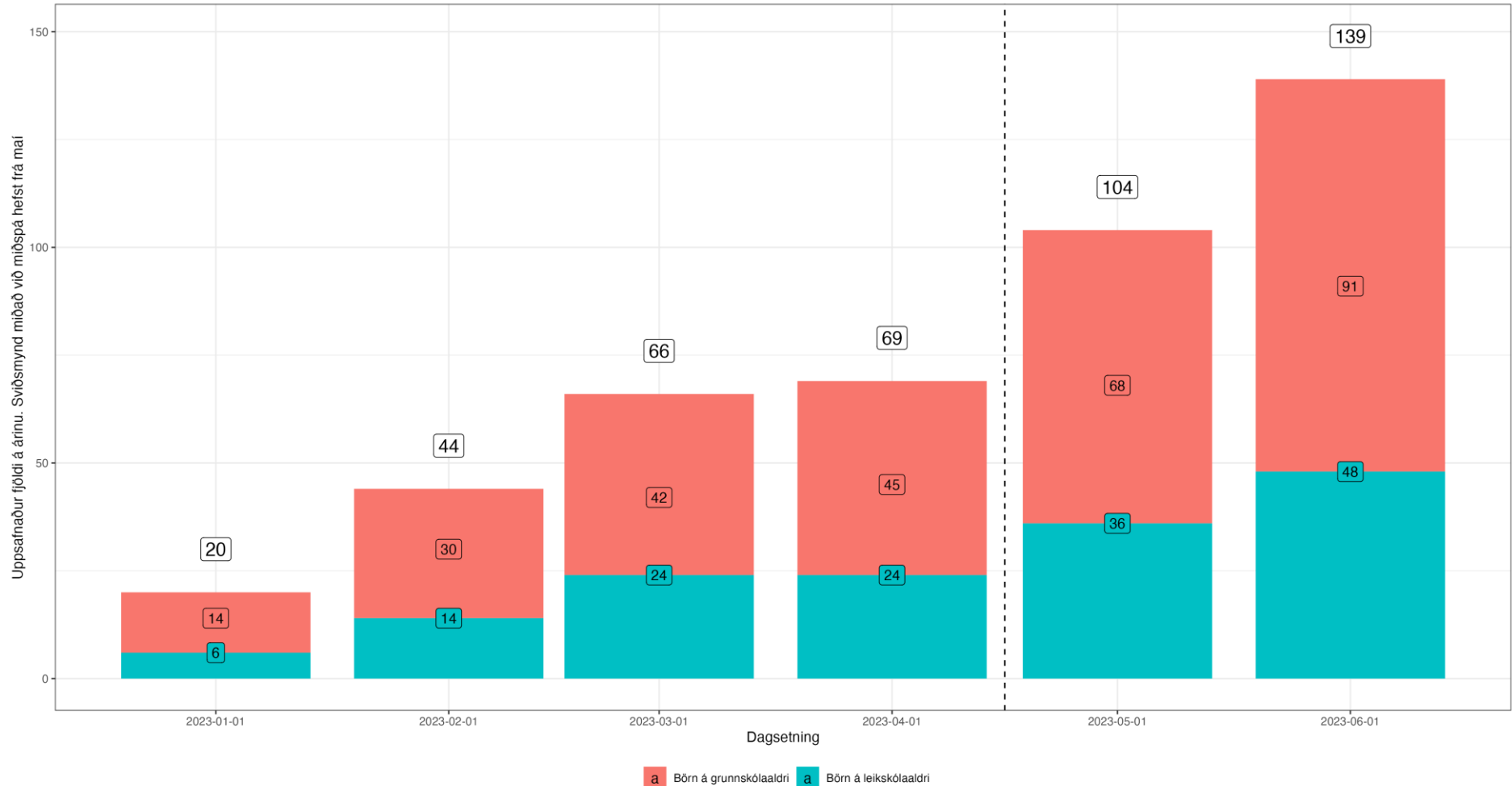

2023

– fyrri hluti árs

2023, fyrri hluti árs: Uppsafnaður fjöldi barna á leik- og grunnskólaaldri með stöðu flóttafólks í Málaskrá VEL
Uppsafnað frá ársbyrjun 2023

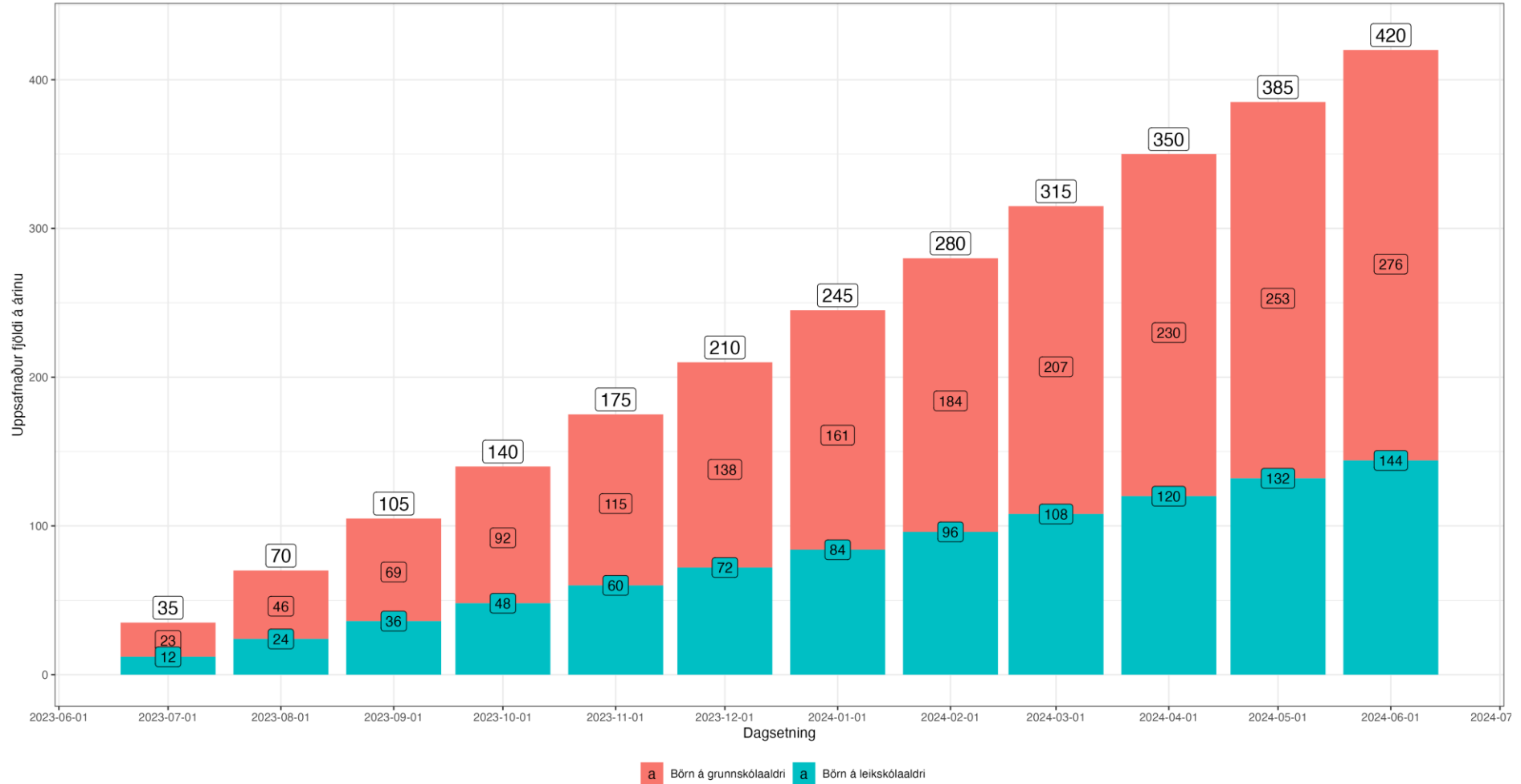

Miðspá

– skólaárið 2023-2024

Miðspá. Skólaárið 2023-2024: Uppsafnaður fjöldi barna á leik- og grunnskólaaldri með stöðu flóttafólks í Málaskrá VEL
Uppsafnað frá júlí 2023, miðað við Miðspá Útlendingastofnunar (490/mán)

Fjármálin

Samræmd móttaka flóttafólks

Reykjavíkurborg veitir að hámarki 1500 notendum þjónustu. Núgildandi samningur gildir frá 1. október 2022 til 31. desember 2023.

	Greiðsla á mánuði	Dæmi um fjölda	Greiðsla á mánuði	Greiðsla á ári
Einstaklingur	39.337	800	31 m.kr.	377 m.kr.
Hjón	44.046	300	13 m.kr.	159 m.kr.
Barn	4.986	400	2 m.kr.	24 m.kr.
Samtals		1.500	46 m.kr.	560 m.kr.

- Greiðslur til Reykjavíkurborgar þurfa að dekkja allan launa- og starfsmannakostnað. Undanfarna mánuði hefur borið á mikilli fjölgun notenda með flóknar þjónustuparfir sem krefst meira vinnuframlags.

Umsækjendur um alþjóðlega vernd

Reykjavíkurborg veitir að hámarki 300 notendum þjónustu og húsnæði í senn. Núgildandi samningur gildir frá 1. apríl 2021 til 30. nóvember 2023.

Tegund kostnaðar	Fjöld daga í maí 2023	Daggjald (vísitölu-tengt)	Greiðsla á mánuði	Greiðsla á ári
Breytilegur kostnaður	6.593	10.668	70 m.kr.	844 m.kr.
Fastagjald			3,6 m.kr.	43 m.kr.
Samtals			74 m.kr.	887 m.kr.

- Greiðslur vegna umsækjenda í formi daggjalda, að auki er fastagjald samkvæmt samningi.
- Greiðslur til Reykjavíkurborgar þurfa að dekkja allan launa- og starfsmannakostnað og annan kostnað vegna umsækjenda eins og skólavist fyrir börn, framfærslufé, nauðsynlegan fatnað, heilbrigðisþjónustu, strætókort, túlkþjónustu og ýmis virkniúrræði eins og íslenskukennslu.

Fjármál skóla- og frístundasviðs

Börn af erlendum uppruna

Reykjavík er eina sveitarfélagið á landinu sem ekki fær fjárframlag frá jöfnunarsjóði vegna kennslu barna af erlendum uppruna í grunnskóla. **Önnur sveitarfélög fá 170.000 kr. á ári** með hverjum nemanda.

Börn með stöðu flóttafólk - Samræmd móttaka

Samningur upp á 1500 manns milli Reykjavíkurborgar og ríkisins.

Börnin koma beint inn í skólakerfið **án nokkurs fjármagns**. Flest í þessum hópi eru frá Úkraínu og Venesúela en einnig börn t.d. frá Palestínu og Sírlandi og Afganistan.

Í leit að alþjóðlegri vernd

- a) Samningur við ríkið í gegnum VEL. Börnin koma flest inn í Birtu og er innheimtur skólakostnaður á grunni gjaldskrár SÍS og til viðbótar 220.000 kr. á mánuði vegna stuðnings og sérkennslu. Greitt er vegna leikskólabarna, frístundar og sumarstarfs – **en um leið og þau fá stöðu flóttafólks hætta allar greiðslur.**
- b) Á vegum VMST. Börnin koma beint inn í skólakerfið á meðan þau eru umsækjendur. Samningur er ekki kominn á við VMST en er innheimt samkvæmt samkomulagi og samkvæmt gjaldskrá sambands sveitarfélaga varðandi skólakostnað og að auki 187.500 kr. per. barn vegna stuðnings og sérkennslu. **Nær ekki til leikskólabarna, frístundar og sumarstarfs. Þegar þau hafa fengið stöðu flóttafólks hætta allar greiðslur.**

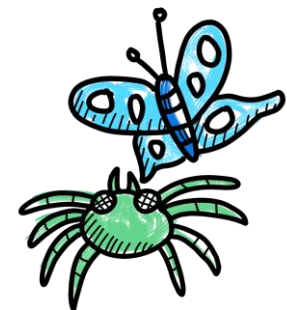
Fjármál skóla- og frístundasviðs

Börn sem fengið hafa stöðu flóttafólks

Ríkið hefur með mjög takmörkuðum hætti viðurkennt viðbótarkostnað Reykjavíkurborgar vegna barna með flóttamannabakgrunn sem hafa fengið stöðu flóttafólks og gildir þá einu hvaða leið þau hafa komið landsins (samræmd móttaka, samningur við VEL eða VMST).

Takmarkaður fjárhagsstuðningur

Haustið 2022 var settur á sérstakur pottur sem sveitarfélögin gátu sótt um í, þ.e. 150.000 kr. fyrir hvert barn sem hafði fengið stöðu flóttafólks í leikskóla á árunum 2020 – 2022 og 200.000 kr. fyrir hvert barn á grunnskólaaldri sem hafði fengið stöðu flóttafólks á sama tíma. ***Þetta er eingreiðsla.***

Þörf fyrir aukna þjónustu og fjármagn

- ***Ekkert fjármagn fylgir samræmdri móttöku*** hvað varðar leikskóla, grunnskóla og frístundastarf barna. Í hópi þeirra barna sem hafa komið í gegnum samræmdu móttökuna eru meðal annars 10 börn í Klettaskóla úr hópi barna með stöðu flóttafólks og árlegur kostnaður vegna þeirra er um 160 milljónir á ári. Þá eru allnokkur önnur börn með miklar sérþarfir.
- Stór hluti þessara barna fær sérkennslu og sérstuðning inn í almenna skólakerfið og frístundastarfið að minnsta kosti fyrsta skólaárið.
- Ekki er veitt fullnægjandi þjónustu til barna sem hafa fengið stöðu flóttafólks vegna fjárskorts og skólarnir eru í miklum vandræðum gagnvart fjárheimildum.
- Hiklaust ætti að stefna að því að allir samningar taki mið af viðmiðum í samningi VEL við ríkið (ekki samræmda móttakan) og það greiði fyrsta ár barns í leikskóla, grunnskóla og frístundastarfi til viðbótar tilkostnaði vegna sérskóla/sérdeilda.
- Í ljósi þess að spá gerir ráð fyrir að fjöldi barnanna verði 420 á næsta ári er um verulega fjárhæð að ræða eða ***ríflega tvo milljarða króna á ári.***

Reykjavík